

Materiały

ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZICIELSKA

Najważniejszym osiągnięciem utworzonej w 2011 r. Komisji Europejskiego Prawa Rodzinnego (Commission on European Family Law, w skrócie CEFL) jest opracowanie tzw. Zasad europejskiego prawa rodzinnego (Principles of European Family Law), które mają stanowić punkt wyjścia dla harmonizacji prawa rodzinnego państw europejskich. Działalność CEFL i pierwszy „zestaw” zasad dotyczących rozvodu i alimentów między byłymi małżonkami zostały przedstawione w artykule Anny Wysockiej-Bar, ogłoszonym w KPP, R. XXVII: 2018, z. 2, s. 345–372. W tym samym zeszycie KPP na s. 543–553 opublikowano tekst zasad w językach autentycznych (francuskim, angielskim i niemieckim) wraz z przekładem na język polski.

Zasady dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej (Principles of European Family Law regarding Parental Responsibilities) to drugi z kolei „zestaw” zasad CEFL. Podstawą opracowania tych zasad były 22 raporty przedstawiające stan prawny obowiązujący w państwach europejskich (Anglii i Walii, Austrii, Belgii, Bułgarii, Czechach, Danii, Finlandii, Francji, Irlandii, Niemczech, Grecji, Litwy, Holandii, Norwegii, Polski, Portugalii, Rosji, Hiszpanii, Szwecji, Szwajcarii, Węgrzech, Włoszech). Raporty te zostały opublikowane w książce *European Family Law in Action. Volume III — Parental Responsibilities* (red. K. Boele-Woelki, B. Braat, I. Curry-Sumner, Antwerpen–New York–Oxford 2005, XVII + 821). Z kolei tekst zasad CEFL dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wraz z uzasadnieniem został opublikowany w *Principles of European Family Law regarding Parental Responsibilities* (red. K. Boele-Woelki, F. Ferrand, C. González-Beilfuss, M. Jänterä-Jareborg, N. Lowe, D. Martiny, W. Pintens, Antwerp–Oxford 2007, XV + 331). Wymienione książki wchodziły w skład serii „European Family Law” (jako tomy 9 i 16) publikowanej pod auspicjami CEFL przez wydawnictwo Intersentia (zob. www.intersentia.com).

Tłumaczenie polskie zasad dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej zostało oparte na trzech oficjalnych wersjach językowych — angielskiej, francuskiej i niemieckiej. Zasady te zostały omówione w artykule Anny Wysockiej-Bar ogłoszonym w niniejszym zeszycie KPP, s. 701–721.

Trzeba wyjaśnić, że w tłumaczeniu, na przykład w zasadzie 3:35(1), posłużono się określeniem „właściwy urząd” (*competent authority, autorité compétente, zuständige Behörde*), podczas gdy w zasadach dotyczących rozvodu to samo określenie występujące w autentycznych wersjach językowych zasad zostało przetłumaczone jako „właściwa instytucja”. Zmiana terminologii podyktowana jest brzmieniem zasady 3:35(2), gdzie mowa o instytucji (*body, organ, Einrichtung*) ustanowionej celem zbadania sytuacji dziecka.

PRINCIPLES OF EUROPEAN
FAMILY LAW
REGARDING PARENTAL
RESPONSIBILITIES

PREAMBLE

Recognising that, notwithstanding the existing diversities of national family law systems, there is nevertheless a growing convergence of laws;

Recognising that the free movement of persons within Europe is hindered by the remaining differences;

Desiring to contribute to common European values regarding the child's rights and welfare;

Desiring to contribute to the harmonisation of family law in Europe and to further facilitate the free movement of persons within Europe;

The Commission on European Family Law recommends the following Principles:

CHAPTER I: DEFINITIONS

Principle 3:1 Concept of parental responsibilities

Parental responsibilities are a collection of rights and duties aimed at promoting and safeguarding the welfare of the child. They encompass in particular:

- (a) care, protection and education;
- (b) maintenance of personal relationships;
- (c) determination of residence;
- (d) administration of property, and
- (e) legal representation.

Principle 3:2 Holder of parental responsibilities

(1) A holder of parental responsibilities is any person having the rights and duties listed in Principle 3:1 either in whole or in part.

(2) Subject to the following Principles, holders of parental responsibilities are:

- (a) the child's parents, as well as
- (b) persons other than the child's parents having parental responsibilities in addition to or instead of the parents.

PRINCIPES DE DROIT EUROPEEN
DE LA FAMILLE
CONCERNANT LA RESPONSABILITÉ
PARENTALE

PREAMBULE

Reconnaissant que, malgré les diversités existantes entre les systèmes nationaux de droit de la famille, la convergence entre les lois tend à s'accroître;

Reconnaissant que la libre circulation des personnes en Europe est entravée par les différences qui demeurent;

Souhaitant contribuer à des valeurs communes européennes concernant les droits et le bien être de l'enfant;

Souhaitant contribuer à l'harmonisation du droit de la famille en Europe et faciliter encore davantage la libre circulation des personnes en Europe;

La Commission pour le Droit Européen de la Famille recommande les Principes suivants:

CHAPITRE I: DÉFINITIONS

Principe 3:1 Notion de responsabilité parentale

La responsabilité parentale est un ensemble de droits et devoirs destinés à favoriser et à sauvegarder le bien-être de l'enfant. Elle comprend notamment

- (a) soins, protection et éducation;
- (b) maintien des relations personnelles;
- (c) détermination de la résidence;
- (d) administration des biens et
- (e) représentation légale.

Principe 3:2 Titulaires de la responsabilité parentale

(1) Est titulaire de la responsabilité parentale toute personne ayant, en tout ou partie, les droits et devoirs mentionnés au Principe 3:1.

(2) Sous réserve des Principes suivants, les titulaires de la responsabilité parentale sont:

- (a) les parents de l'enfant, ainsi que
- (b) les personnes autres que les parents de l'enfant qui ont la responsabilité parentale en complément ou à la place des parents.

PRINZIPIEN ZUM EUROPÄISCHEN
FAMILIENRECHT
BETREFFEND ELTERLICHE
VERANTWORTUNG

PRÄAMBEL

In Anerkennung, dass es trotz der bestehenden Unterschiede in den nationalen Familienrechten gleichwohl eine zunehmende Übereinstimmung gibt;

In Anerkennung, dass die bestehenden Unterschiede die Freizügigkeit der Personen in Europa behindern;

In dem Wunsch zu den gemeinsamen europäischen Werten in Bezug auf die Rechte und das Wohlergehen des Kindes beizutragen;

In dem Wunsch zur Angleichung des Familienrechts in Europa beizutragen und die Freizügigkeit der Personen in Europa weiter zu erleichtern;

Empfiehlt die Kommission für Europäisches Familienrecht die folgenden Prinzipien:

KAPITEL I: BEGRIFFSBESTIMMUNGEN

Prinzip 3:1 Begriff der elterlichen Verantwortung

Elterliche Verantwortung ist ein Bündel von Rechten und Pflichten, die auf die Förderung und Sicherung des Wohles des Kindes abzielen. Sie umfasst insbesondere:

- (a) Sorge, Schutz und Erziehung;
- (b) Unterhalten persönlicher Beziehungen;
- (c) Bestimmung des Aufenthaltes;
- (d) Verwaltung des Vermögens und
- (e) gesetzliche Vertretung.

Prinzip 3:2 Inhaber der elterlichen Verantwortung

(1) Inhaber der elterlichen Verantwortung ist jede Person, der die in Prinzip 3:1 genannten Rechte und Pflichten ganz oder teilweise zustehen.

(2) Vorbehaltlich der folgenden Prinzipien, sind Inhaber der elterlichen Verantwortung

- (a) die Eltern des Kindes, so wie
- (b) andere Personen als die Eltern des Kindes, denen elterliche Verantwortung zusätzlich mit den oder statt der Eltern zusteht.

ZASADY EUROPEJSKIEGO
PRAWA RODZINNEGO
DOTYCZĄCE ODPOWIEDZIALNOŚCI
RODZICIELSKIEJ

PREAMBUŁA

Zważywszy, że mimo istniejących różnic między krajowymi systemami prawa rodzinnego podobieństwo między prawami wzrasta;

Zważywszy, że pozostające różnice utrudniają swobodny przepływ osób w Europie;

Chcąc przyczynić się do wspólnych europejskich wartości dotyczących praw i dobrobytu dziecka;

Chcąc przyczynić się do harmonizacji prawa rodzinnego w Europie i w jeszcze większym stopniu ułatwić swobodny przepływ osób w Europie;

Komisja Europejskiego Prawa Rodzinnego rekomenduje następujące Zasady:

ROZDZIAŁ I: DEFINICJE

Zasada 3:1 Pojęcie odpowiedzialności rodzicielskiej

Odpowiedzialność rodzicielska to zbiór praw i obowiązków mających na celu promowanie i ochronę dobrobytu dziecka. Obejmuje ona w szczególności:

- (a) pieczę, ochronę i edukację;
- (b) utrzymywanie osobistych relacji;
- (c) określanie miejsca pobytu;
- (d) zarząd majątkiem oraz
- (e) prawną reprezentację.

Zasada 3:2 Osoba, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska

(1) Osoba, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, to osoba mająca prawa i obowiązki wymienione w zasadzie 3:1 w całości albo w części.

(2) Z zastrzeżeniem poniższych zasad, osobami, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, są:

- (a) rodzice dziecka, jak również
- (b) osoby inne niż rodzice dziecka, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska obok lub zamiast rodziców.

CHAPTER II: RIGHTS OF THE CHILD

Principe 3:3 Best interests of the child

In all matters concerning parental responsibilities the best interests of the child should be the primary consideration.

Principe 3:4 Autonomy of the child

The child's autonomy should be respected in accordance with the developing ability and need of the child to act independently.

Principe 3:5 Non-discrimination of the child

Children should not be discriminated on grounds such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national, ethnic or social origin, sexual orientation, disability, property, birth or other status, irrespective of whether these grounds refer to the child or to the holders of parental responsibilities.

Principe 3:6 Child's right to be heard

Having regard to the child's age and maturity, the child should have the right to be informed, consulted and to express his or her opinion in all matters concerning the child, with due weight given to the views expressed by him or her.

Principe 3:7 Conflict of interests

The interests of the child should be protected whenever they may be in conflict with the interests of the holders of parental responsibilities.

CHAPTER III: PARENTAL RESPONSIBILITIES OF PARENTS AND THIRD PERSONS

Principe 3:8 Parents

Parents, whose legal parentage has been established, should have parental responsibilities for the child.

Principe 3:9 Third persons

Parental responsibilities may in whole or in part also be attributed to a person other than a parent.

CHAPITRE II: DROITS DE L'ENFANT

Principe 3:3 Meilleur intérêt de l'enfant

Dans toutes les questions relatives à la responsabilité parentale, doit être pris en considération, à titre prépondérant, le meilleur intérêt de l'enfant.

Principe 3:4 Autonomie de l'enfant

L'autonomie de l'enfant est respectée en tenant compte de la capacité et du besoin croissants de l'enfant d'agir de façon indépendante.

Principe 3:5 Non-discrimination de l'enfant

Les enfants ne font l'objet d'aucune discrimination fondée notamment sur le sexe, la race, la couleur, la langue, la religion, les opinions politiques ou autres, l'origine nationale, ethnique ou sociale, l'orientation sexuelle, le handicap, le patrimoine, la naissance ou tout autre état, que ces motifs se rapportent à l'enfant ou aux titulaires de la responsabilité parentale.

Principe 3:6 Droit de l'enfant d'être entendu

Eu égard à son âge et à sa maturité, l'enfant a le droit d'être informé, consulté et d'exprimer son opinion dans tous les domaines le concernant, l'opinion exprimée par l'enfant étant dûment prise en considération.

Principe 3:7 Conflit d'intérêts

Les intérêts de l'enfant doivent être protégés dans tous les cas où ils peuvent se trouver en opposition avec ceux des titulaires de la responsabilité parentale.

CHAPITRE III: RESPONSABILITÉ PARENTALE DES PARENTS ET DE TIERS

Principe 3:8 Parents

Les personnes dont la parenté légale a été établie envers l'enfant ont la responsabilité parentale à l'égard de ce dernier.

Principe 3:9 Tiers

La responsabilité parentale peut également être attribuée en tout ou partie à une personne autre que les père ou mère.

KAPITEL II: RECHTE DES KINDES

Prinzip 3:3 Kindeswohl

In allen Angelegenheiten, die die elterliche Verantwortung betreffen, ist das Kindeswohl als oberster Gesichtspunkt in Betracht zu ziehen.

Prinzip 3:4 Autonomie des Kindes

Die Autonomie des Kindes wird respektiert, wobei den Fähigkeiten und Bedürfnissen des Kindes, selbstständig zu handeln, Rechnung getragen wird.

Prinzip 3:5 Nichtbenachteiligung des Kindes

Kinder dürfen nicht benachteiligt werden aus Gründen wie Geschlecht, Rasse, Hautfarbe, Sprache, Religion, politische oder andere Anschauungen, nationale, ethnische oder soziale Herkunft, sexuelle Ausrichtung, Behinderung, Vermögen, Geburt oder anderem Status, unabhängig davon, ob diese Gründe sich auf das Kind oder die Inhaber der elterlichen Verantwortung beziehen.

Prinzip 3:6 Das Recht des Kindes auf Gehör

Entsprechend seinem Alter und seiner Reife hat das Kind das Recht, informiert und konsultiert zu werden und seine Meinung zu äußern in allen das Kind berührenden Angelegenheiten, wobei der vom Kind geäußerten Auffassung angemessenes Gewicht zu geben ist.

Prinzip 3:7 Interessenkonflikt

Die Belange des Kindes sind zu schützen, wann immer sie den Belangen der Inhaber der elterlichen Verantwortung widersprechen können.

KAPITEL III: ELTERLICHE VERANTWORTUNG DER ELTERN UND DRITTER

Prinzip 3:8 Eltern

Personen, deren gesetzliche Abstammung feststeht, haben die elterliche Verantwortung für das Kind.

Prinzip 3:9 Dritte

Elterliche Verantwortung kann auch einer anderen Person als einem Elternteil ganz oder teilweise zuerkannt werden.

ROZDZIAŁ II: PRAWA DZIECKA

Zasada 3:3 Dobro dziecka

We wszystkich sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej powinno się kierować dobrem dziecka.

Zasada 3:4 Autonomia dziecka

Autonomia dziecka powinna być respektowana z uwzględnieniem zdolności i potrzeb dziecka do samodzielnego działania.

Zasada 3:4 Niedyskryminacja dziecka

Dziecko nie powinno być dyskryminowane z uwagi na takie okoliczności jak płeć, rasa, kolor, język, religia, polityczne lub inne zapatrywania, narodowe, etniczne lub społeczne pochodzenie, orientacja seksualna, niepełnosprawność, majątek, urodzenie lub inny status, niezależnie od tego, czy okoliczności te dotyczą dziecka czy osoby, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska.

Zasada 3:6 Prawo dziecka do bycia wysłuchanym

Stosownie do wieku i dojrzałości dziecko ma prawo do bycia poinformowanym i konsultowanym oraz do wyrażenia swej opinii w każdej sprawie go dotyczącej, przy czym opiniom wyrażonym przez dziecko powinna być nadana odpowiednia waga.

Zasada 3:7 Konflikt interesów

Interesy dziecka powinny być chronione zawsze, gdy mogą być w konflikcie z interesami osoby, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska.

ROZDZIAŁ III: ODPOWIEDZIALNOŚĆ RODZIELSKA RODZICÓW I OSÓB TRZECICH

Zasada 3:8 Rodzice

Na osobach, których prawne rodzicielstwo w stosunku do dziecka jest ustalone, ciąży odpowiedzialność rodzicielska wobec tego dziecka.

Zasada 3:9 Osoby trzecie

Odpowiedzialność rodzicielska może być w całości lub w części przyznana osobie innej niż rodzic.

Principe 3:10 Effect of dissolution and separation

Parental responsibilities should neither be affected by the dissolution or annulment of the marriage or other formal relationship nor by the legal or factual separation between the parents.

CHAPTER IV: EXERCISE OF PARENTAL RESPONSIBILITIES

SECTION A: PARENTS

Principe 3:11 Joint exercise

Parents having parental responsibilities should have an equal right and duty to exercise such responsibilities and whenever possible they should exercise them jointly.

Principe 3:12 Daily matters, important and urgent decisions

(1) Parents having joint parental responsibilities should have the right to act alone with respect to daily matters.

(2) Important decisions concerning matters such as education, medical treatment, the child's residence, or the administration of his or her property should be taken jointly. In urgent cases a parent should have the right to act alone. The other parent should be informed without undue delay.

Principe 3:13 Agreement on exercise

(1) Subject to the best interests of the child, parents having joint parental responsibilities may agree on the exercise of parental responsibilities.

(2) The competent authority may scrutinize the agreement.

Principe 3:14 Disagreement on exercise

(1) Where parents having joint parental responsibilities cannot agree on an important matter they may apply to the competent authority.

(2) The competent authority should promote agreement between the parents.

(3) Where agreement cannot be reached the competent authority should divide the exercise of parental responsibilities between the parents or decide the dispute.

Principe 3:10 Incidence de la dissolution et de la séparation

La responsabilité parentale n'est affectée ni par la dissolution, l'annulation du mariage ou de toute autre union formalisée, ni par la séparation légale ou la séparation de fait des parents.

CHAPITRE IV: EXERCICE DE LA RESPONSABILITÉ PARENTALE

SECTION A: LES PARENTS

Principe 3:11 Exercice en commun

Les parents détenant la responsabilité parentale ont dans l'exercice de celle-ci les mêmes droits et devoirs. Dans la mesure du possible, ils l'exercent en commun.

Principe 3:12 Actes de la vie courante, décisions importantes et urgentes

(1) Les parents titulaires en commun de la responsabilité parentale ont le droit d'accomplir seuls les actes de la vie courante.

(2) Les décisions importantes concernant des domaines tels que l'éducation de l'enfant, son traitement médical, sa résidence ou l'administration de ses biens, sont prises conjointement.

En cas d'urgence, un parent a le droit d'agir seul. L'autre parent doit être informé sans retard.

Principe 3:13 Accord sur l'exercice

(1) Eu égard au meilleur intérêt de l'enfant, les parents détenant en commun la responsabilité parentale peuvent s'entendre sur l'exercice de celle-ci.

(2) L'autorité compétente peut contrôler l'accord.

Principe 3:14 Désaccord en matière d'exercice

(1) Si les parents détenant en commun la responsabilité parentale ne parviennent pas à s'entendre sur une question importante, ils peuvent saisir l'autorité compétente.

(2) L'autorité compétente s'efforce de favoriser un accord entre les parents.

(3) Si aucun accord ne peut être conclu, l'autorité compétente divise l'exercice de la responsabilité parentale entre les parents ou tranche le désaccord.

Prinzip 3:10 Wirkungen der Auflösung und der Trennung

Die elterliche Verantwortung wird weder von der Auflösung oder Nichtigerklärung der Ehe oder einer anderen formalisierten Lebensgemeinschaft noch von der gesetzlichen oder tatsächlichen Trennung der Eltern berührt.

KAPITEL IV: AUSÜBUNG DER ELTERLICHEN VERANTWORTUNG

ABSCHNITT A: ELTERN

Prinzip 3:11 Gemeinsame Ausübung

Eltern, denen die elterliche Verantwortung zusteht, haben bei der Ausübung dieser Verantwortung die gleichen Rechte und Pflichten. Soweit möglich üben sie sie gemeinsam aus.

Prinzip 3:12 Tägliche Angelegenheiten, wichtige und dringende Entscheidungen

(1) Eltern, denen die elterliche Verantwortung gemeinsam zusteht, haben das Recht, in täglichen Angelegenheiten alleine zu handeln.

(2) Wichtige Entscheidungen bezüglich Angelegenheiten wie Erziehung, medizinische Behandlung, Aufenthalt des Kindes oder Sorge für sein Vermögen sind gemeinsam zu treffen. In dringenden Fällen hat ein Elternteil das Recht alleine zu handeln. Der andere Elternteil ist unverzüglich zu unterrichten.

Prinzip 3:13 Vereinbarung über die Ausübung

(1) In Übereinstimmung mit dem Kindeswohl können Eltern, denen die elterliche Verantwortung zusteht, eine Vereinbarung über die Ausübung der elterlichen Verantwortung treffen.

(2) Die zuständige Behörde kann die Vereinbarung überprüfen.

Prinzip 3:14 Meinungsverschiedenheit über die Ausübung

(1) Können Eltern, denen die elterliche Verantwortung gemeinsam zusteht, sich über wichtige Angelegenheiten nicht einigen, können sie die zuständige Behörde anrufen.

(2) Die zuständige Behörde versucht eine Einigung zwischen den Eltern zu fördern.

(3) Kann keine Einigung erzielt werden, teilt die zuständige Behörde die Ausübung der elterlichen Verantwortung unter den Eltern auf oder entscheidet die Meinungsverschiedenheit.

Zasada 3:10 Skutki rozwiązania oraz separacji

Na odpowiedzialność rodzicielską nie ma wpływu ani rozwiązanie albo unieważnienie małżeństwa lub innego formalnego związku, ani też prawna albo faktyczna separacja rodziców.

ROZDZIAŁ IV: WYKONYWANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ

SEKCJA A: RODZICE

Zasada 3:11 Wspólne wykonywanie

Rodzice mający odpowiedzialność rodzicielską mają równe prawa i obowiązki, by wykonywać tę władzę, i w miarę możliwości powinni wykonywać ją wspólnie.

Zasada 3:12 Sprawy życia codziennego, ważne i pilne decyzje

(1) Rodzice mający wspólnie odpowiedzialność rodzicielską mają prawo działać samodzielnie w sprawach życia codziennego.

(2) Ważne decyzje dotyczące takich spraw, jak edukacja, leczenie, miejsce pobytu dziecka oraz zarząd jego majątkiem, są podejmowane wspólnie. W pilnych sytuacjach rodzic ma prawo działać samodzielnie. Drugi rodzic powinien być poinformowany bez zbędnej zwłoki.

Zasada 3:13 Porozumienie co do wykonywania

(1) Uwzględniając dobro dziecka, rodzice mający wspólnie odpowiedzialność rodzicielską mogą porozumieć się co do jej wykonywania.

(2) Właściwy urząd może zatwierdzić to porozumienie.

Zasada 3:14 Brak zgody co do wykonywania

(1) Jeżeli rodzice mający wspólnie odpowiedzialność rodzicielską nie mogą osiągnąć porozumienia na temat ważnej sprawy, mogą złożyć wniosek do właściwego urzędu.

(2) Właściwy urząd powinien dążyć do porozumienia rodziców.

(3) Jeżeli porozumienie nie może być osiągnięte, właściwy urząd może podzielić wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej między rodziców albo rozstrzygnąć spór.

Principe 3:15 Sole exercise upon agreement or decision

Subject to the best interests of the child a parent may exercise parental responsibilities alone

(a) upon agreement between the parents according to Principle 3:13, or

(b) upon a decision of the competent authority.

Principe 3:16 Exercise by one parent

If only one parent has parental responsibilities he or she should exercise them alone.

SECTION B: THIRD PERSONS

Principe 3:17 Exercise in addition to or instead of the parents

A person other than a parent may exercise some or all parental responsibilities in addition to or instead of the parents.

Principe 3:18 Decisions in daily matters

The parent's partner living with the child may take part in decisions with respect to daily matters unless the other parent having parental responsibilities objects.

CHAPTER V: CONTENT OF PARENTAL RESPONSIBILITIES

SECTION A: THE CHILD'S PERSON AND PROPERTY

Principe 3:19 Care, protection and education

(1) The holders of parental responsibilities should provide the child with care, protection and education in accordance with the child's distinctive character and developmental needs.

(2) The child should not be subjected to corporal punishment or any other humiliating treatment.

Principe 3:20 Residence

(1) If parental responsibilities are exercised jointly the holders of parental responsibilities who are living apart should agree upon with whom the child resides.

(2) The child may reside on an alternate basis with the holders of parental responsibilities upon

Principe 3:15 Exercice unilatéral de la responsabilité parentale en vertu d'un accord ou d'une décision

Eu égard au meilleur intérêt de l'enfant, la responsabilité parentale peut être exercée par un seul parent

(a) en vertu d'un accord entre les parents, conformément au Principe 3:13, ou

(b) en vertu d'une décision de l'autorité compétente

Principe 3:16 Exercice par un seul parent

Si un seul parent détient la responsabilité parentale, il l'exerce seul.

SECTION B: LES TIERS

Principe 3:17 Exercice en complément ou en lieu et place des parents

Une personne autre qu'un parent peut exercer tout ou partie de la responsabilité parentale en complément ou en lieu et place des parents.

Principe 3:18 Décisions de la vie courante

Le partenaire d'un parent qui vit avec l'enfant peut prendre part aux décisions de la vie courante, sauf objection de l'autre parent détenant la responsabilité parentale.

CHAPITRE V: CONTENU DE LA RESPONSABILITÉ PARENTALE

SECTION A: PERSONNE ET BIENS DE L'ENFANT

Principe 3:19 Soins, protection et éducation

(1) Les titulaires de la responsabilité parentale assurent à l'enfant soins, protection et éducation conformément à la personnalité de l'enfant et aux besoins de son développement.

(2) L'enfant ne doit pas subir de châtiments corporels ou de tout autre traitement humiliant.

Principe 3:20 Résidence

(1) Si la responsabilité parentale est exercée en commun, ses titulaires, s'ils vivent séparés, doivent s'entendre pour déterminer avec lequel d'entre eux l'enfant résidera

(2) L'enfant peut résider alternativement chez les titulaires de la responsabilité parentale en

Prinzip 3:15 Alleinige Ausübung aufgrund Vereinbarung oder Entscheidung

Vorbehaltlich des Kindeswohls kann ein Elternteil die elterliche Verantwortung alleine ausüben

- (a) aufgrund einer Vereinbarung der Eltern gemäß Prinzip 3:13 oder
- (b) aufgrund einer Entscheidung der zuständigen Behörde.

Prinzip 3:16 Ausübung durch einen Elternteil

Hat nur ein Elternteil die elterliche Verantwortung, übt er sie alleine aus.

ABSCHNITT B: DRITTE

Prinzip 3:17 Zusätzliche oder an Stelle der Eltern tretende Ausübung

Eine andere Person als ein Elternteil kann zusätzlich oder an Stelle der Eltern die elterliche Verantwortung ganz oder teilweise ausüben.

Prinzip 3:18 Entscheidungen in täglichen Angelegenheiten

Der Partner des Elternteils, der mit dem Kind zusammenlebt, kann in täglichen Angelegenheiten mitentscheiden, soweit der andere Elternteil dem nicht widerspricht.

KAPITEL V: INHALT DER ELTERLICHEN VERANTWORTUNG

ABSCHNITT A: PERSON UND VERMÖGEN DES KINDES

Prinzip 3:19 Sorge, Schutz und Erziehung

(1) Die Inhaber der elterlichen Verantwortung haben für die Sorge, den Schutz und die Erziehung des Kindes gemäß seiner Persönlichkeit und den Bedürfnissen seiner Entwicklung zu sorgen.

(2) Das Kind darf keiner körperlichen Bestrafung oder anderen entwürdigenden Behandlung ausgesetzt werden.

Prinzip 3:20 Aufenthalt des Kindes

(1) Wird die elterliche Verantwortung von Personen, die getrennt leben, gemeinsam ausgeübt, so haben sie sich zu einigen, bei wem das Kind seinen Aufenthalt hat.

(2) Das Kind kann sich abwechselnd bei den Inhabern der elterlichen Verantwortung aufhalten

Zasada 3:15 Jednoosobowe wykonywanie na podstawie porozumienia lub decyzji

Uwzględniając dobro dziecka, rodzic może wykonywać odpowiedzialność rodzicielską sam na podstawie

- (a) porozumienia zgodnie z zasadą 3:13 albo
- (b) decyzji właściwego urzędu.

Zasada 3:16 Wykonywanie przez jednego rodzica

Jeżeli tylko jeden rodzic ma odpowiedzialność rodzicielską, powinien wykonywać ją sam.

SEKCJA B: OSOBY TRZECIE

Zasada 3:17 Wykonywanie obok lub zamiast rodziców

Osoba inna niż rodzic może wykonywać w całości lub części odpowiedzialność rodzicielską obok lub zamiast rodzica.

Zasada 3:18 Decyzje w sprawach życia codziennego

Partner rodzica żyjący razem z dzieckiem może brać udział w podejmowaniu decyzji dotyczących życia codziennego, chyba że drugi rodzic sprawujący odpowiedzialność rodzicielską sprzeciwia się temu.

ROZDZIAŁ V: TREŚĆ ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ

SEKCJA A: OSOBA I MAJĄTEK DZIECKA

Zasada 3:19 Piecza, ochrona i edukacja

(1) Osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, powinny dostarczać dziecku pieczę, ochronę i edukację stosownie do indywidualnego charakteru i potrzeb rozwojowych.

(2) Dziecko nie może być poddawane karom cielesnym i innemu upokarzającemu traktowaniu.

Zasada 3:20 Pobyt dziecka

(1) Jeżeli odpowiedzialność rodzicielska jest wykonywana wspólnie przez osoby, które żyją osobno, powinni porozumieć się co do tego, z którym z nich dziecko przebywa.

(2) Dziecko może przebywać na zmianę z osobami, na których spoczywa odpowiedzialność

either an agreement approved by a competent authority or a decision by a competent authority. The competent authority should take into consideration factors such as:

- (a) the age and opinion of the child;
- (b) the ability and willingness of the holders of parental responsibilities to cooperate with each other in matters concerning the child, as well as their personal situation;
- (c) the distance between the residences of the holders of the parental responsibilities and to the child's school.

Principe 3:21 Relocation

(1) If parental responsibilities are exercised jointly and one of the holders of parental responsibilities wishes to change the child's residence within or outside the jurisdiction, he or she should inform the other holder of parental responsibilities thereof in advance.

(2) If the other holder of parental responsibilities objects to the change of the child's residence, each of them may apply to the competent authority for a decision.

(3) The competent authority should take into consideration factors such as:

- (a) the age and opinion of the child;
- (b) the right of the child to maintain personal relationships with the other holders of parental responsibilities;
- (c) the ability and willingness of the holders of parental responsibilities to cooperate with each other;
- (d) the personal situation of the holders of personal responsibilities;
- (e) the geographical distance and accessibility;
- (f) the free movement of persons.

Principe 3:22 Administration of the child's property

(1) The holders of parental responsibilities should administer the child's property with due care and diligence in order to preserve and where possible increase the value of the property.

(2) In administering the child's property the holders of parental responsibilities should not make gifts unless the gifts are deemed to be made under a moral obligation.

(3) The income derived from the child's property which is not needed for the proper management

vertu ou bien d'un accord entre les titulaires approuvé par l'autorité compétente, ou bien d'une décision de l'autorité compétente. L'autorité compétente prend notamment en considération:

- (a) l'âge et l'avis de l'enfant;
- (b) la capacité et la volonté des titulaires de la responsabilité parentale de coopérer sur toutes questions concernant l'enfant ainsi que leur situation personnelle;
- (c) la distance entre les résidences des titulaires de la responsabilité parentale ainsi que la distance avec l'école fréquentée par l'enfant.

Principe 3:21 Changement de résidence

(1) Si la responsabilité parentale est exercée en commun et un des titulaires désire modifier la résidence de l'enfant à l'intérieur ou en dehors du territoire national, il doit en informer préalablement l'autre titulaire de la responsabilité parentale.

(2) Si l'autre titulaire de la responsabilité parentale s'oppose au changement de résidence de l'enfant, chacun des titulaires peut saisir l'autorité compétente afin qu'elle statue.

(3) L'autorité compétente prend notamment en considération:

- (a) l'âge et l'avis de l'enfant;
- (b) le droit de l'enfant d'entretenir des relations personnelles avec les autres titulaires de la responsabilité parentale;
- (c) la capacité et la volonté des titulaires de la responsabilité parentale de coopérer;
- (d) la situation personnelle des titulaires de la responsabilité parentale;
- (e) la distance géographique et les facilités d'accès;
- (f) la libre circulation des personnes.

Principe 3:22 Administration des biens de l'enfant

(1) Les titulaires de la responsabilité parentale administrent les biens de l'enfant avec soin et diligence afin de préserver et dans la mesure du possible d'accroître la valeur des biens.

(2) Dans le cadre de l'administration des biens de l'enfant, les titulaires de la responsabilité parentale ne peuvent faire de donations, sauf si celles-ci sont fondées sur une obligation morale.

(3) Les revenus produits par les biens de l'enfant qui ne sont pas nécessaires à une admi-

aufgrund einer von der zuständigen Behörde genehmigten Vereinbarung oder aufgrund einer Entscheidung der zuständigen Behörde. Die zuständige Behörde berücksichtigt Umstände wie:

- (a) das Alter und die Auffassung des Kindes;
- (b) die Fähigkeit und Bereitschaft der Inhaber der elterlichen Verantwortung, in den das Kind betreffenden Angelegenheiten zu kooperieren, sowie ihre persönliche Situation;
- (c) die Entfernung zwischen den Aufenthaltsorten der Inhaber der elterlichen Verantwortung und zur Schule des Kindes.

Prinzip 3:21 Änderung des Aufenthaltes

(1) Wird die elterliche Verantwortung gemeinsam ausgeübt und wünscht ein Inhaber der elterlichen Verantwortung den Aufenthalt des Kindes innerhalb oder ausserhalb des Staates zu ändern, hat er den anderen Inhaber der elterlichen Verantwortung vorher darüber zu informieren.

(2) Sind die Inhaber der elterlichen Verantwortung nicht über die Änderung des Aufenthaltes des Kindes einig, so kann jeder Inhaber der elterlichen Verantwortung eine Entscheidung bei der zuständigen Behörde beantragen.

(3) Die zuständige Behörde berücksichtigt Umstände wie:

- (a) das Alter und die Auffassung des Kindes;
- (b) das Recht des Kindes, persönliche Beziehungen mit den Inhabern der elterlichen Verantwortung zu unterhalten;
- (c) die Fähigkeit und die Bereitschaft der Inhaber der elterlichen Verantwortung, miteinander zu kooperieren;
- (d) die persönliche Situation der Inhaber der elterlichen Verantwortung;
- (e) die geographischen Entfernungen und die Erreichbarkeit;
- (f) die Freizügigkeit der Personen.

Prinzip 3:22 Vermögensverwaltung

(1) Die Inhaber der elterlichen Verantwortung verwalten das Vermögen des Kindes mit der gebotenen Sorgfalt, um das Vermögen zu erhalten und soweit wie möglich den Wert des Vermögens zu vermehren.

(2) Bei der Verwaltung des Vermögens des Kindes dürfen die Inhaber der elterlichen Verantwortung keine Geschenke machen, es sei denn, diese Geschenke entsprechen einer moralischen Verpflichtung.

(3) Aus dem Vermögen des Kindes erzieltes Einkommen, das nicht für die ordnungsgemäße

rodzicielska na podstawie porozumienia zaakceptowanego przez właściwy urząd albo decyzji właściwego urzędu. Właściwy urząd powinien wziąć pod uwagę następujące okoliczności:

- (a) wiek i zdanie dziecka;
- (b) zdolność i gotowość osób, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, do współdziałania w kwestiach dotyczących dziecka, jak również ich sytuację osobistą;
- (c) odległość między miejscami pobytu osób, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, i do szkoły dziecka.

Zasada 3:21 Zmiana miejsca pobytu

(1) Jeżeli odpowiedzialność rodzicielska jest wykonywana wspólnie i jedna z osób, na której ona spoczywa, chce zmienić miejsce pobytu dziecka w ramach lub poza dane państwo, powinna ona z wyprzedzeniem poinformować o tym drugą osobę, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska.

(2) Jeżeli druga z osób, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, sprzeciwia się zmianie miejsca pobytu dziecka, każda z tych osób może zwrócić się do właściwego urzędu o decyzję.

(3) Właściwy urząd powinien wziąć pod uwagę następujące okoliczności:

- (a) wiek i zdanie dziecka;
- (b) prawo dziecka do utrzymywania osobistych stosunków z innymi osobami, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska;
- (c) zdolność i gotowość osób, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, do współdziałania ze sobą;
- (d) osobistą sytuację osób, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska;
- (e) geograficzną odległość i dostępność;
- (f) swobodę przepływu osób.

Zasada 3:22 Zarząd majątkiem dziecka

(1) Osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, powinny zarządzać majątkiem dziecka z należytą starannością w celu zachowania majątku, a w miarę możliwości, wzrostu wartości majątku.

(2) Zarządzając majątkiem dziecka, osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, nie powinny dokonywać darowizn, chyba że darowizna wynika z moralnego obowiązku.

(3) Dochód z majątku dziecka, który nie jest potrzebny do odpowiedniego zarządu majątkiem

of the property or for the maintenance and education of the child may, where necessary, be used for the needs of the family.

Principe 3:23 Restrictions

(1) The holders of parental responsibilities should not administer property acquired by a child through a testamentary disposition or a gift, if the testator or the donor so instructed.

(2) Similarly the earnings by the child should not be administered by the holders of parental responsibilities unless the child is not of sufficient age and maturity to decide himself or herself.

(3) Where transactions can have significant financial consequences for the child the authorisation of the competent authority should be necessary.

Principe 3:24 Legal representation

(1) The holders of parental responsibilities should legally represent the child in matters concerning the child's person or property.

(2) Legal representation should not take place where there is a conflict of interest between the child and the holders of parental responsibilities.

(3) Having regard to the child's age and maturity, the child should have the right to self-representation in legal proceedings concerning himself or herself.

SECTION B: MAINTENANCE OF PERSONAL RELATIONSHIPS

Principe 3:25 Contact with parents and other persons

(1) The child and the parents should have the right to obtain and maintain regular contact with each other.

(2) Contact should be established between the child and his or her close relatives.

(3) Contact may be established between the child and persons with whom the child has close personal relations.

Principe 3:26 Content of contact

(1) Contact comprises the child staying for a limited period of time with or meeting a parent

nistration adéquate des biens, ni à l'entretien ou à l'éducation de l'enfant, peuvent en cas de nécessité être employés pour les besoins de la famille.

Principe 3:23 Limitations

(1) Les titulaires de la responsabilité parentale n'administrent pas les biens acquis par l'enfant en vertu de dispositions testamentaires ou d'une donation si le testateur ou le donateur en a disposé ainsi.

(2) De même, les gains et salaires de l'enfant ne sont pas administrés par les titulaires de la responsabilité parentale, sauf dans l'hypothèse où l'enfant n'a ni l'âge ni la maturité suffisants pour prendre lui-même les décisions.

(3) Lorsque des transactions peuvent entraîner pour l'enfant des conséquences financières importantes, l'autorisation de l'autorité compétente est requise.

Principe 3:24 Représentation légale

(1) Les titulaires de la responsabilité parentale représentent légalement l'enfant dans les affaires relatives à la personne ou aux biens de l'enfant.

(2) La représentation légale est exclue dans le cas d'un conflit d'intérêts entre l'enfant et les titulaires de la responsabilité parentale.

(3) Eu égard à son âge et à sa maturité, l'enfant a le droit de se représenter lui-même dans les procédures le concernant.

SECTION B: MAINTIEN DES RELATIONS PERSONNELLES

Principe 3:25 Relations personnelles avec ses père et mère et d'autres personnes

(1) L'enfant et ses père et mère ont le droit d'obtenir et d'entretenir entre eux des relations personnelles régulières.

(2) Des relations personnelles sont établies entre l'enfant et ses parents proches.

(3) Des relations personnelles peuvent être établies entre l'enfant et les personnes avec lesquelles l'enfant entretient des relations personnelles étroites.

Principe 3:26 Contenu des relations personnelles

(1) Les relations personnelles comprennent le séjour de l'enfant pour une période limitée ou la

Verwaltung des Vermögens sowie den Unterhalt und die Erziehung des Kindes benötigt wird, kann, soweit notwendig, für die Bedürfnisse der Familie verwendet werden.

Prinzip 3:23 Beschränkungen

(1) Die Inhaber der elterlichen Verantwortung verwalten nicht das Vermögen, das das Kind durch testamentarische Verfügung oder Schenkung erworben hat, sofern der von Todes wegen Verfügende oder Schenker dies so angeordnet hat.

(2) Der Verdienst des Kindes wird gleichfalls nicht von den Inhabern der elterlichen Verantwortung verwaltet, es sei denn, das Kind hat noch nicht das nötige Alter und die Reife, um selbst zu entscheiden.

(3) Soweit Geschäfte bedeutende wirtschaftliche Folgen für das Kind haben können, ist die Zustimmung der zuständigen Behörde notwendig.

Prinzip 3:24 Gesetzliche Vertretung

(1) Die Inhaber der elterlichen Verantwortung vertreten kraft Gesetz das Kind in allen Angelegenheiten, die seine Person und sein Vermögen betreffen.

(2) Keine gesetzliche Vertretung findet statt, wenn ein Interessenkonflikt zwischen dem Kind und den Inhabern der elterlichen Verantwortung besteht.

(3) Entsprechend seinem Alter und seiner Reife hat das Kind das Recht, sich in Verfahren, die es betrifft, selbst zu vertreten.

ABSCHNITT B: UNTERHALTEN PERSÖNLICHER BEZIEHUNGEN

Prinzip 3:25 Umgang mit Eltern und anderen Personen

(1) Das Kind und die Eltern haben das Recht, regelmäßigen Umgang miteinander zu erhalten und zu unterhalten.

(2) Umgang erfolgt zwischen dem Kind und seinen nahen Verwandten.

(3) Umgang kann auch zwischen dem Kind und Personen erfolgen, mit denen das Kind eine enge persönliche Beziehung hat.

Prinzip 3:26 Inhalt des Umgangs

(1) Umgang umfasst den Aufenthalt des Kindes für einen begrenzten Zeitraum oder ein

albo utrzymania i edukacji dziecka, może, jeśli to konieczne, być wykorzystany dla potrzeb rodziny.

Zasada 3:23 Ograniczenia

(1) Osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, nie zarządzają majątkiem uzyskanym w drodze dziedziczenia testamentowego albo darowizny, jeżeli testator lub darczyńca tak zastrzegł.

(2) Również zarobek dziecka nie jest zarządzany przez osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, chyba że wiek i dojrzałość dziecka nie pozwalają, by dziecko decydowało samo.

(3) Jeżeli transakcja może mieć znaczące skutki finansowe dla dziecka, zgoda właściwego urzędu jest konieczna.

Zasada 3:24 Reprezentacja ustawowa

(1) Osoby, na których spoczywa odpowiedzialność rodzicielska, reprezentują z mocy prawa dziecko w sprawach dotyczących osoby i majątku dziecka.

(2) Nie ma reprezentacji z mocy prawa w przypadku konfliktu interesów między dzieckiem a osobą, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska.

(3) Stosownie do wieku i dojrzałości dziecko ma prawo do samodzielnego występowania w postępowaniach, które go dotyczą.

SEKCJA B: UTRZYMYWANIE STOSUNKÓW OSOBISTYCH

Zasada 3:25 Kontakty z rodzicami i innymi osobami

(1) Dziecko i rodzice mają prawo do otrzymania i utrzymania regularnych kontaktów ze sobą.

(2) Kontakty powinny być utrzymywane między dzieckiem a jego bliskimi krewnymi.

(3) Kontakty powinny być utrzymywane między dzieckiem a osobami, z którymi dziecko ma bliskie stosunki osobiste.

Zasada 3:26 Treść kontaktów

(1) Kontakty obejmują przebywanie dziecka przez określony czas z rodzicem lub spotkanie

or person other than a parent with whom he or she is not usually living; and any form of communication between the child and such person.

(2) Such contact should be in the best interests of the child.

Principe 3:27 Agreement

(1) Subject to the best interests of the child, the parents and the other persons identified under Principle 3:25(2) and (3) may agree on contact.

(2) The competent authority may scrutinize the agreement.

Principe 3:28 Restrictions

Contact may be restricted, terminated or made subject to conditions by the competent authority if the best interests of the child so require.

Principe 3:29 Information to parents

A parent should have the right to be informed about matters concerning the personal situation of the child.

CHAPTER VI: TERMINATION OF PARENTAL RESPONSIBILITIES

Principe 3:30 Termination

(1) Parental responsibilities should be terminated in the case of the child:

- (a) reaching majority;
- (b) entering into a marriage or registered partnership;
- (c) being adopted;
- (d) dying.

(2) If a parent's partner adopts the child of the parent the parental responsibilities in relation to the other parent should be terminated.

Principe 3:31 Death of the parents

(1) If parents have joint parental responsibilities and one of them dies the parental responsibilities should belong to the surviving parent.

(2) If a parent having sole parental responsibilities dies, responsibilities should be attributed to the surviving parent or a third person upon a decision by the competent authority.

(3) On the death of both parents, of whom at least one parent had parental responsibilities, the

rencontre avec le père ou la mère ou une personne autre que le père ou la mère avec laquelle l'enfant ne réside pas habituellement, ainsi que toute forme de communication entre l'enfant et une telle personne.

(2) Ces relations personnelles doivent correspondre au meilleur intérêt de l'enfant.

Principe 3:27 Accord

(1) Conformément au meilleur intérêt de l'enfant, les père et mère et les autres personnes mentionnées au Principe 3:25(2) et (3) peuvent conclure un accord sur les relations personnelles.

(2) L'autorité compétente peut contrôler l'accord.

Principe 3:28 Restrictions

Si le meilleur intérêt de l'enfant l'exige, l'autorité compétente peut limiter les relations personnelles, y mettre fin ou les assujettir à des conditions.

Principe 3:29 Information aux parents

Tout père ou mère a le droit d'être informé de tout ce qui concerne la situation personnelle de l'enfant.

CHAPITRE VI: FIN DE LA RESPONSABILITÉ PARENTALE

Principe 3:30 Fin

(1) La responsabilité parentale prend fin lorsque l'enfant:

- (a) atteint l'âge de la majorité;
- (b) se marie ou conclut un partenariat enregistré;
- (c) est adopté;
- (d) décède.

(2) Dans le cas où le partenaire du père ou de la mère adopte l'enfant de celui-ci, la responsabilité parentale prend fin uniquement à l'égard de l'autre parent.

Principe 3:31 Décès des parents

(1) Si les parents détiennent en commun la responsabilité parentale et que l'un d'eux décède, la responsabilité parentale appartient au parent survivant.

(2) Si un parent ayant seul la responsabilité parentale décède, l'autorité compétente attribue la responsabilité au parent survivant ou à un tiers.

(3) En cas de décès des deux parents, dont un au moins détenait la responsabilité parentale,

Treffen mit dem Elternteil oder einer anderen Person als dem Elternteil, mit dem es gewöhnlich nicht lebt; ferner jede Form der Kommunikation zwischen dem Kind und dieser Person.

(2) Ein solcher Umgang hat dem Kindeswohl zu entsprechen.

Prinzip 3:27 Vereinbarung

(1) In Übereinstimmung mit dem Kindeswohl können die Eltern und die in Prinzip 3:25(2) und (3) genannten Personen eine Vereinbarung über den Umgang treffen.

(2) Die zuständige Behörde kann die Vereinbarung überprüfen.

Prinzip 3:28 Beschränkungen

Der Umgang kann von der zuständigen Behörde beschränkt, beendet oder Bedingungen unterworfen werden, wenn das Kindeswohl dies verlangt.

Prinzip 3:29 Information der Eltern

Ein Elternteil hat das Recht, in Angelegenheiten, die die persönlichen Verhältnisse des Kindes betreffen, informiert zu werden.

KAPITEL VI: BEENDIGUNG DER ELTERLICHEN VERANTWORTUNG

Prinzip 3:30 Beendigung

(1) Die elterliche Verantwortung endet in folgenden Fällen:

- (a) das Kind erreicht die Volljährigkeit;
- (b) das Kind geht eine Ehe oder eine eingetragene Partnerschaft ein;
- (c) Adoption des Kindes;
- (d) Tod des Kindes.

(2) Adoptiert der Partner eines Elternteils das Kind des Elternteils, so endet die elterliche Verantwortung nur im Hinblick auf den anderen Elternteil.

Prinzip 3:31 Tod der Eltern

(1) Steht beiden Elternteilen die elterliche Verantwortung gemeinsam zu und stirbt einer von ihnen, verbleibt die elterliche Verantwortung bei dem überlebenden Elternteil.

(2) Stirbt ein Elternteil, der die alleinige elterliche Verantwortung innehatte, wird diese Verantwortung aufgrund einer Entscheidung der zuständigen Behörde dem überlebenden Elternteil oder einem Dritten zuerkannt.

(3) Beim Tod beider Eltern, von denen wenigstens einer die elterliche Verantwortung innehatte,

z.rodzicem albo osobą inną niż rodzic, z którym dziecko zazwyczaj nie żyje, a ponadto każdą formę komunikacji między dzieckiem i tą osobą.

(2) Takie kontakty powinny być zgodne z dobrem dziecka.

Zasada 3:27 Porozumienie

(1) Uwzględniając dobro dziecka, rodzice i inne osoby wskazane w zasadach 3:25(2) i (3) mogą porozumieć się co do kontaktów.

(2) Właściwy urząd może zatwierdzić porozumienie.

Zasada 3:28 Ograniczenia

Jeżeli wymaga tego dobro dziecka, kontakty mogą być ograniczone, zakończone albo obwarowane warunkami przez właściwy urząd.

Zasada 3:29 Informowanie rodziców

Każdy z rodziców ma prawo bycia informowanym o kwestiach dotyczących sytuacji osobistej dziecka.

ROZDZIAŁ VI: ZAKOŃCZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ

Zasada 3:30 Zakończenie

(1) Odpowiedzialność rodzicielska kończy się w razie, gdy dziecko:

- (a) osiąga pełnoletność;
- (b) zawiera małżeństwo albo zarejestrowany związek partnerski;
- (c) zostaje adoptowane;
- (d) umiera.

(2) Jeżeli partner rodzica adoptuje dziecko rodzica, odpowiedzialność rodzicielska drugiego rodzica kończy się.

Zasada 3:31 Śmierć rodziców

(1) Jeżeli rodzice ponoszą wspólnie odpowiedzialność rodzicielską i jedno z nich umiera, odpowiedzialność rodzicielska pozostaje przy drugim z rodziców.

(2) Jeżeli umiera rodzic mający wyłączną odpowiedzialność rodzicielską, odpowiedzialność rodzicielska powinna być przyznana drugiemu z rodziców albo osobie trzeciej na mocy orzeczenia właściwego urzędu.

(3) W razie śmierci obojga rodziców, z których przynajmniej jedno ponosiło odpowiedzialność ro-

competent authority should take protective measures in respect of the person and the property of the child.

CHAPTER VII: DISCHARGE AND RESTORATION OF PARENTAL RESPONSIBILITIES

Principe 3:32 Discharge of parental responsibilities

The competent authority should discharge the holder of parental responsibilities, wholly or in part, where his or her behaviour or neglect causes a serious risk to the person or the property of the child.

Principe 3:33 Request for discharge of parental responsibilities

(1) The discharge of parental responsibilities may be requested by:

- (a) any parent having parental responsibilities;
- (b) the child, and
- (c) any institution protecting the interests of the child.

(2) The competent authority may also order the discharge of parental responsibilities of its own motion.

Principe 3:34 Restoration of parental responsibilities

Having regard to the best interests of the child, the competent authority may restore parental responsibilities if the circumstances that led to the discharge no longer exist.

CHAPTER VIII: PROCEDURE

Principe 3:35 Competent authority

(1) All decisions on parental responsibilities should be taken by the competent authority which can either be a judicial or an administrative body.

(2) Where necessary, the competent authority should appoint any suitable person or body to investigate the child's circumstances.

Principe 3:36 Alternative dispute resolution

In all disputes regarding parental responsibilities alternative dispute resolution mechanisms should be available.

L'autorité compétente prend les mesures de protection nécessaires relatives à la personne et aux biens de l'enfant.

CHAPITRE VII: RETRAIT ET RESTITUTION DE LA RESPONSABILITÉ PARENTALE

Principe 3:32 Retrait de la responsabilité parentale

L'autorité compétente retire au titulaire de la responsabilité parentale tout ou partie de celle-ci si son comportement ou sa négligence cause un risque grave à la personne ou aux biens de l'enfant.

Principe 3:33 Requête en retrait de la responsabilité parentale

(1) Le retrait de la responsabilité parentale peut être demandé par:

- (a) un parent titulaire de la responsabilité parentale;
- (b) l'enfant, ainsi que
- (c) toute institution de défense des intérêts de l'enfant.

(2) L'autorité compétente peut également prononcer d'office le retrait de la responsabilité parentale.

Principe 3:34 Restitution de la responsabilité parentale

Eu égard au meilleur intérêt de l'enfant, l'autorité compétente peut restituer la responsabilité parentale si les circonstances qui ont conduit au retrait ont disparu.

CHAPITRE VIII: PROCÉDURE

Principe 3:35 Autorité compétente

(1) Toute décision relative à la responsabilité parentale est prise par l'autorité compétente qui peut être soit un organe judiciaire, soit un organe administratif.

(2) En cas de nécessité, l'autorité compétente désigne toute personne ou organe approprié pour enquêter sur la situation de l'enfant.

Principe 3:36 Résolution alternative des conflits

Dans tous les conflits relatifs à la responsabilité parentale, des modes alternatifs de résolution des litiges sont mis à disposition.

trifft die zuständige Behörde Schutzmaßnahmen für die Person und das Vermögen des Kindes.

KAPITEL VII: ENTZIEHUNG UND WIEDERHERSTELLUNG DER ELTERLICHEN VERANTWORTUNG

Prinzip 3:32 Entziehung der elterlichen Verantwortung

Die zuständige Behörde entzieht dem Inhaber der elterlichen Verantwortung ganz oder teilweise die elterliche Verantwortung, wenn sein Verhalten oder seine Vernachlässigung eine ernsthafte Gefahr für die Person oder das Vermögen des Kindes bedeutet.

Prinzip 3:33 Antrag auf Entziehung der elterlichen Verantwortung

(1) Die Entziehung der elterlichen Verantwortung kann beantragt werden von:

- (a) einem Elternteil, der Inhaber der elterlichen Verantwortung ist;
- (b) dem Kind, sowie
- (c) jeder Institution, die das Wohl des Kindes schützt.

(2) Die zuständige Behörde kann die elterliche Verantwortung auch von Amts wegen entziehen.

Prinzip 3:34 Wiederherstellung der elterlichen Verantwortung

In Übereinstimmung mit dem Kindeswohl stellt die zuständige Behörde die elterliche Verantwortung wieder her, wenn die Umstände, die zur Entziehung geführt haben, nicht mehr bestehen.

KAPITEL VIII: VERFAHREN

Prinzip 3:35 Zuständige Behörde

(1) Alle Entscheidungen über die elterliche Verantwortung werden von der zuständigen Behörde getroffen, die entweder ein Gericht oder eine Verwaltungsbehörde sein kann.

(2) Soweit notwendig, bestellt die zuständige Behörde eine geeignete Person oder Einrichtung, um die Verhältnisse des Kindes zu untersuchen.

Prinzip 3:36 Alternative Streitbeilegung

In allen Streitigkeiten über elterliche Verantwortung werden alternative Streitbeilegungsverfahren zur Verfügung gestellt.

dzicielską, właściwy urząd powinien przedsięwziąć środki ochronne względem osoby i majątku dziecka.

ROZDZIAŁ VII: POZBAWIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI RODZICIELSKIEJ I JEJ PRZYWRÓCENIE

Zasada 3:32 Pozbawienie odpowiedzialności rodzicielskiej

Właściwy urząd może pozbawić osobę, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska w całości lub części, gdy jej zachowanie albo zaniedbanie powoduje znaczące ryzyko dla osoby albo majątku dziecka.

Zasada 3:33 Żądanie pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej

(1) Pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej może żądać:

- (a) każdy z rodziców sprawujących odpowiedzialność rodzicielską;
- (b) dziecko, oraz
- (c) jakiegokolwiek instytucja chroniąca dobro dziecka.

(2) Właściwy urząd może z urzędu pozbawić odpowiedzialności rodzicielskiej.

Zasada 3:34 Przywrócenie odpowiedzialności rodzicielskiej

Mając na względzie dobro dziecka, właściwy urząd może przywrócić odpowiedzialność rodzicielską, jeżeli okoliczności, które doprowadziły do jej pozbawienia, przestały istnieć.

ROZDZIAŁ VIII: PROCEDURA

Zasada 3:35 Właściwy urząd

(1) Wszystkie rozstrzygnięcia dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej powinny pochodzić od właściwego urzędu, którym może być sąd albo organ administracyjny.

(2) W razie konieczności właściwy urząd ustanawia odpowiednią osobę albo instytucję do zbadania sytuacji dziecka.

Zasada 3:36 Alternatywne metody rozstrzygnięcia sporów

Alternatywne metody rozstrzygnięcia sporów są dostępne we wszystkich sporach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej.

Principe 3:37 Hearing of the child

(1) Subject to Principle 3:6, the competent authority should hear the child in all proceedings concerning parental responsibilities but if it decides not to hear the child it should give specific reasons.

(2) The hearing of the child should take place either directly before the competent authority or indirectly before a person or body appointed by the competent authority.

(3) The child should be heard in a manner appropriate to his or her age and maturity.

Principe 3:38 Appointment of a special representative for the child

In proceedings concerning parental responsibilities in which there could either be a serious conflict of interests between the child and the holders of parental responsibilities or in which the welfare of the child is otherwise at risk, the competent authority should appoint a special representative for the child.

Principe 3:39 Enforcement

(1) Failing voluntary compliance, a decision by the competent authority and an enforceable agreement concerning parental responsibilities should be enforced without delay.

(2) Enforcement should not take place if it is manifestly contrary to the best interests of the child.

Principe 3:37 Audition de l'enfant

(1) Conformément au Principe 3:6, l'autorité compétente entend l'enfant dans toutes les procédures relatives à la responsabilité parentale; si toutefois elle décide de ne pas entendre l'enfant, elle doit invoquer des motifs spécifiques.

(2) L'audition de l'enfant a lieu soit directement devant l'autorité compétente, soit indirectement devant une personne ou un organisme désigné par l'autorité compétente.

(3) L'enfant doit être entendu d'une façon appropriée à son âge et à sa maturité.

Principe 3:38 Désignation d'un représentant ad hoc pour l'enfant

Dans les procédures concernant la responsabilité parentale dans lesquelles un conflit sérieux d'intérêts pourrait exister entre l'enfant et les titulaires de la responsabilité parentale ou dans lesquelles le bien-être de l'enfant est de quelque autre façon menacé, l'autorité compétente désigne un représentant ad hoc pour l'enfant.

Principe 3:39 Exécution

(1) En l'absence d'exécution volontaire, la décision de l'autorité compétente ou l'accord exécutoire relatif à la responsabilité parentale, donne lieu à exécution forcée sans délai.

(2) L'exécution n'a pas lieu dans le cas où elle est manifestement contraire au meilleur intérêt de l'enfant.

Prinzip 3:37 Anhörung des Kindes

(1) In Übereinstimmung mit Prinzip 3:6 hört die zuständige Behörde das Kind in allen Verfahren über die elterliche Verantwortung an. Entscheidet die Behörde, das Kind nicht anzuhören, gibt sie dafür besondere Gründe an.

(2) Die Anhörung des Kindes findet unmittelbar vor der zuständigen Behörde statt oder mittelbar vor einer Person oder Einrichtung, die von der zuständigen Behörde dazu bestellt worden ist.

(3) Die Anhörung des Kindes erfolgt in einer seinem Alter und seiner Reife entsprechenden Weise.

Principe 3:38 Bestellung eines besonderen Vertreters für das Kind

In Verfahren über die elterliche Verantwortung, in denen ein Interessenkonflikt zwischen dem Kind und den Inhabern der elterlichen Verantwortung bestehen könnte oder in denen das Kindeswohl in anderer Weise gefährdet ist, bestellt die zuständige Behörde einen besonderen Vertreter für das Kind.

Prinzip 3:39 Vollstreckung

(1) Mangels freiwilliger Befolgung wird eine Entscheidung der zuständigen Behörde und eine vollstreckbare Vereinbarung zur elterlichen Verantwortung ohne Verzögerung vollstreckt.

(2) Eine Vollstreckung findet nicht statt, wenn sie offensichtlich dem Kindeswohl widerspricht.

Zasada 3:37 Wysłuchanie dziecka

(1) Z zastrzeżeniem zasady 3:6 właściwy urząd powinien wysłuchać dziecko we wszystkich postępowaniach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, a jeżeli zdecyduje o niewysłuchaniu dziecka, powinien wskazać szczegółowe uzasadnienie.

(2) Wysłuchanie dziecka ma miejsce albo bezpośrednio przed właściwym urzędem, albo pośrednio przed osobą albo instytucją ustanowioną przez właściwy urząd.

(3) Wysłuchanie dziecka odbywa się w sposób odpowiedni do jego wieku i dojrzałości.

Zasada 3:38 Ustanowienie specjalnego przedstawiciela dla dziecka

W postępowaniu dotyczącym odpowiedzialności rodzicielskiej, gdzie może występować poważny konflikt interesów między dzieckiem a osobą, na której spoczywa odpowiedzialność rodzicielska albo gdzie dobro dziecka jest w jakikolwiek inny sposób zagrożone, właściwy urząd ustanawia specjalnego przedstawiciela dla dziecka.

Zasada 3:39 Wykonanie

(1) W braku dobrowolnego wykonania, decyzyja właściwego urzędu oraz wykonalne porozumienie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej są wykonane bez zwłoki.

(2) Wykonanie nie ma miejsca, jeżeli jest to oczywiście sprzeczne z dobrem dziecka.

*Thum. z jęz. angielskiego, francuskiego
i niemieckiego Edyta FIGURA-GÓRALCZYK
i Anna WYSOCKA-BAR*